

Trgovina in problemi zalog

Ko govorimo o blagovnih zalogah v trgovinskih organizacijah, je treba izhajati iz dejstva, da v trgovini morajo obstajati večje ali manjše zaloge. Običajne ali standardne zaloge so nujne, da bi bile trgovinske organizacije za določeno časovno razdobje založene z blagom in da bi razpolagale s čim popolnejšo izbiro ter tako mogle zadovoljiti potrebe in želje potrošnikov.

Toda ob potrebi, da obstajajo take, običajne ali standardne zaloge, pride v trgovini tudi do tako imenovanih nekurantnih zalog. Nekurantne zaloge nastanejo v trgovini predvsem zaradi sprememb blagovno denarnih odnosov na tržišču, zaradi sprememb v strukturi potrošnje in podobno. Povečanje proizvodnje, ki povzroči povečanje ponudbe blaga na tržišču ali zmanjšanje povpraševanja pri enaki ali povečani ponudbi, privede do povečanja zalog, nato pa tudi do nastanka nekurantnih zalog, posebno kadar prevladuje na tržišču daljša ponudba nad povpraševanjem. Tako nastane nekurantne zaloge so zaloge tistega blaga, ki ga v pogojih, s katerimi smo računali, ni mogoče več prodati. To je lahko posledica vršne cen, po katerih je bilo blago odkupljeno, ki pa več ne ustrezajo tržnemu položaju, predolgega ležanja blaga v skladiščih, ki je tako prišlo iz mode, ali pa, ker je zaradi zastanka izgubilo na kakovosti ali videzu. Do nekurantnih zalog lahko pride tudi zaradi nezadostne komercialne sposobnosti osebja trgovinskih podjetij in prodajalcev, če niso dovolj seznanjene s tržiščem in kupujejo slabo ali drago blago ali pa ne morejo prodati kupljenega blaga.

Neupravičena zaskrbljenost

Količnik koli je razumljivo in normalno, da prihaja v trgovini tudi do nekurantnih zalog, toliko je prav tako potrebno, da je trgovina sposobna, da se na najprimernejši način reši takih zalog, ne da bi oškodovala potrošnike. Trgovinska podjetja ali prodajalci morajo torej računati tudi z nekurantnimi zaloganji ter imeti zato vedno pripravljene potrebne rezerve in primerne metode, da naglo in uspešno razprodajo zaloge, ker povzročijo take zaloge tem večje izgube čim dalje leže. Razna sezonska in druga znižanja cen, nato sezonske in izredne razprodaje blaga so običajni načini, kako se trgovinska podjetja rešijo nekurantnih zalog.

Pojav določenega kopičenja zalog, do katerega je prišlo letos, ne bi smel izzvati nobene posebne zaskrbljenosti ali posebne repertusije na poslovanje naše trgovine. Letos je prišlo na tržišču do določenih sprememb, ki so posledica naše gospodarske politike, katere smoter je stabilizacija tržišča in cen. Taka gospodarska politika, ki jo je predvsem opaziti v zmanjšanju investicijske in proračunske potrošnje, v povečanju proizvodnje in uvoza blaga za individualno potrošnjo, zatem v povečanju neblagovnih izdatkov prebivalstva, se je najino odrazila na tržišču. Privedla je predvsem do določene umiritve tržišča, do bolj umerjenega povpraševanja kakor tudi do določenega popuščanja cen pri nekaterih izdelkih. Posledica vseh teh činiteljev je do-

ločeno kopičenje blaga v skladiščih.

Naše gospodarske organizacije niso navajene, da bi imele večje zaloge, ker so doslej večinoma prodale blago takoj potem, ko je bilo proizvedeno ali kupljeno, včasih pa še celo prej. V začetku letošnjega leta pa je prišlo do naglega porasta zalog, posebno v nekaterih vejah, ne samo zaradi splošne politike stabilizacije in ukrepov, ki so bili v zvezi z njo podvzeti, temveč tudi zaradi drugih specifičnih vzrokov. Zato je ta problem izzval ponekod večjo, ponekod manjšo nervozo in zaskrbljenost gospodarskih organizacij.

Elastično reagirati

Problem povečanja blagovnih zalog, ki nedvomno predstavlja znak umiritve tržišča, je važen tako s stališča proizvodnje kakor s stališča trgovine. Kopičenje blaga v skladiščih proizvodnje, mora spodbuditi proizvodne organizacije k spremembam njihovega dela. Te spremembe v nobenem primeru ne bi smele vplivati na zmanjšanje proizvodnje, da bi se tako zmanjšale zaloge in ponudba blaga na tržišču. Proizvajalske organizacije si morajo nasprotno v vsakem primeru prizadevati, da izpolnijo proizvodne piane, ki so si jih zastavile. Hkrati pa morajo zaradi lažjega in hitrejšega plasmaja izboljšati proizvodnjo tako glede izbire kakor glede kakovosti, znižati proizvodne stroške in povečati delovno produktivnost, da bi mogla svoje izdelke prodajati po nižjih cenah. V zvezi s tem je treba okropiti tudi prizadevanje, da se plasmaja blago na notranjem ali zunanjem trgu.

Trgovinska podjetja prav tako ne bi smela reševati problema zalog s tem, da bi se vzdrževala nakupov, temveč bi morala v sprememjenih okoliščinah svoje poslovanje bolj komercializirati in ga prilagoditi potrebam potrošnje. V novih razmerah bo v naši trgovini prišla vse bolj do izraza sposobnost plasiranja ali prodaje blaga.

Da bi se trgovinske organizacije mogle čim lažje prilagoditi novemu položaju, jim je treba omogočiti, da v večji meri izkoristijo razliko med nakupno in prodajno ceno, da bi lažje spravljale v sklad prodajno ceno s položajem na trgu. Eden izmed nadaljnjih ukrepov, ki je bil že podvzet, je omogočitev, da lahko bolj elastično uporabljajo rezervne sklade in sklade za samostojno razpolaganje za kritje izgub, ki nastanejo z znižanjem prodajnih cen. Ze več mesecev je olajšan splošni položaj za dajanje kreditov trgovinskim organizacijam s smotrom dopolnjevanja zalog z večjo izbiro. Zato so bile zmanjšane obresti, ki jih za kredit plača trgovinska organizacija. Hkrati je bil zmanjšan tudi obvezni depozit, ki ga organizacija položi ob uporabljanju kredita. Končno bi bilo treba omogočiti razprodaje, da bi se trgovinske organizacije v primeru potrebe lahko rešile nakopičenih zalog, ki bi sicer postale nekurantne, ker nekurantne zaloge lahko vedno povzročijo težave, v težjih primerih pa lahko ogrozijo delo in tudi sam obstoj trgovinskega podjetja.

J. Garvan

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V PRVEM POLLETJU 1956

Industrijska proizvodnja je bila v prvem polletju 1956 nižja od planirane ravni. Medtem ko je družbeni plan za leto 1956 računat s porastom 10%, je bila industrijska proizvodnja v prvem polletju 1956 v primerjavi s proizvodnjo istega obdobja lani višja le za 5%.

Kaven industrijske proizvodnje je bila nižja od pričakovane ravni zaradi vremenskih neprilic februarja in dolgega pomanjkanja električne energije.

Vremenske neprilike, ki so v februarju skoraj onemogočile delo večjega števila industrijskih objektov, niso ostale brez vpliva na proizvodnjo naslednjih mesecev. Prekinitev proizvodnje in redne preskrbe je povzročila pomanjkanje raznih

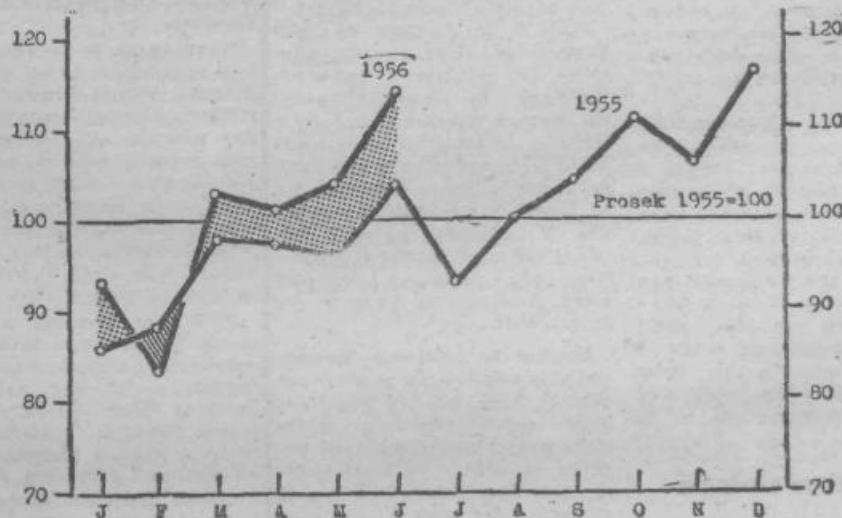
vrst reprodukcijskega materiala v predelovalni industriji.

Proizvodnjo pa je močnejše od vsega drugega prizadelo pomanjkanje električne energije. Zlasti so bili prizadeti zahodni predeli države, prav posebno slovenska industrija. Tovarna aluminija v Kidričevem, ki je eden največjih potrošnikov električnega toka, je n. pr. ustavila svojo proizvodnjo za skoraj dva meseca. Primanjkljaj električne energije ni posledica manjše proizvodnje. Njena proizvodnja raste hitreje od celotne industrijske proizvodnje, toda to vendarle ni bilo dovolj za kritje čedalje večjih potreb po električni energiji. Zlasti veliko nevarnost predstavlja že več let nizko stanje voda v alpskih rekah. V

Sloveniji, ki nima dovolj termičnih elektrarn, nizko stanje vode ogroža vso industrijo. Ta nevarnost bo odpravljena z dokončno sgrajitvijo termične elektrarne v Soštanju, ki bo po pričakovanju začela obratovati konec leta 1956.

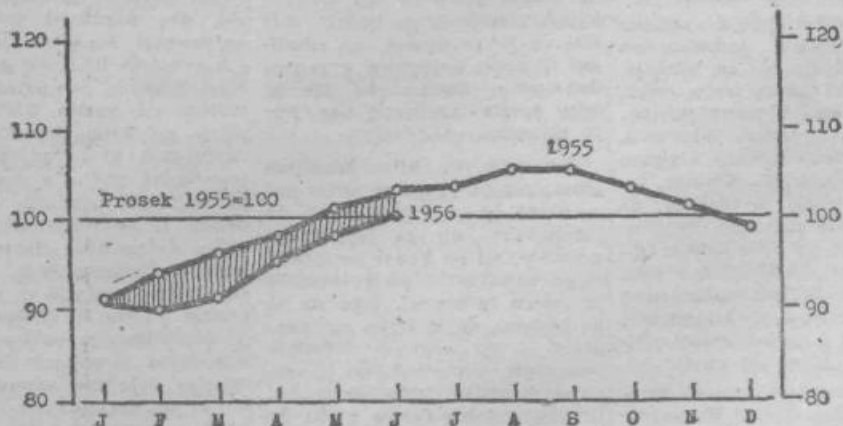
Struktura industrijske proizvodnje po namenu proizvodov se ni spremenila toliko, kakor je bilo pričakovati. Proizvodnja blaga za široko potrošnjo je v obdobju januar-junij 1956 v primerjavi z istim obdobjem lani porasla za 3%. Reprodukcijski material se je zvečal za 6%, proizvodnja sredstev za delo pa za 11%.

Ker je industrijska proizvodnja v drugem polletju vedno višja, lahko do konca leta 1956

Osnovni industrijski izdelki

	Mesečno povprečje		Indeks (1955=100)
	januar - junij 1955	1956	
Električna energija mil. kWh	345	394	111
Premog 1000 t	1.240	1.313	108
Metallurški koks	55	69	125
Surova nafta	21	23	109
Rafiniranje nafte	62	68	109
Surovo železo	40	50	120
Surovo jeklo	68	72	106
Valjani material	44	37	84
Elektrolitski baker	1.816	1.669	99
Svinec	6.288	5.797	92
Vošto steklo	2.137	2.713	127
Cement 1000 t	124	106	85
Zveplena kislina	6.297	7.865	125
Umetna gnojila 1000 t	15.838	20.181	127
Kmetijski stroji	1.075	1.263	118
Tovorni avtomobilij kosov	122	184	151
Gradbeni les 1000 m ³	154	146	95
Bombažne tkanine 1000 m ²	14.761	13.922	94
Volnene tkanine	2.220	1.877	85
Obutev 1000 parov	1.297	1.433	110
Jedilno olje	3.198	2.160	67
Tobačni izdelki	1.367	1.243	90

pričakujemo nadaljnji porast, in sicer zlasti pri proizvodnji blaga za široko potrošnjo. Določeno zaostajanje proizvodnje v prvem polletju bo do konca leta vsekakor še lahko nadoknaditi, tako da izpolnitev letnega plana še ni ogrožena. V tem pogledu proizvodnja v juniju že zadovoljuje.

V proizvodnji zaposleno osebje

V prvih šestih mesecih leta 1956 je bilo število zaposlenega osebja v proizvodnji za 3% nižje od ustreznega števila za isto obdobje lani. Nižja raven zaposlenosti je posledica manjšega števila zaposlenih v gradbeni dejavnosti. Medtem ko je v primerjavi s prvim polletjem lani število zaposlenih v gradbeništvu manjše za 30%, je število zaposlenih v industriji višje za 8%, t. j. za 3% več od proizvodnje v celoti.